

Prijatelj, ti strmiš, kako li in od kod
 Je boj nasprotnikov zašel na tako pot? --
 Kdor si pač že pomagati ne zna drugače,
 Navadno se pošluži naposled — gorjače. L. P.

Akrostihida pri Prešernu Razen akrostihide sonetnega venca »Primicovi Julji« in akrostihide v sonetu: »Marskteri romar gre v Rim, v Kompostelje«, katera obsega dedikacijo »Matevžu Langusu« (cf. Lj. Zv. IX. 305) je najti pri Prešernu še eno, četudi nepopolno, in sicer v nemškem sonetu, o katerem je že bilo pod naslovom »Korni volkovi« govorjenje v Lj. Zv. XVII. 123. in 377. Ko sem zadnjič priobčil prevod omenjenega nemškega soneta in potem prevodu v dodatek napisal opombe, še nisem slutil, da obsega nemški original akrostihido, katera nam na prvi pogled pojasni, kam da sonet meri. Razlaga sicer ni bila napačna, in akrostihida jo samo potrjuje. Besedilo nemškega soneta pa je sledeče:

*An bösen Wunden leidend muss entsenden
 Poiantos Sohn die Pfeile, die vom Bogen
 Alcides' sicher stets ihr Ziel erflogen,
 Um Wölfe und Schlangen von sich abzuwenden.
 Schwer wird es ihm sie also zu verschwenden,
 Erliegen, wenn der Seher nicht gelogen,
 Kann Troia nicht, bis er nicht hingezogen
 Und seine Pfeile nicht den Kampf beenden.
 Steht ab von mir, dem schmerzdurchwühlten, wunden,
 Erprobet nicht des Liedes sichre Pfeile,
 Lasst den das bess're Ziel, das sie gefunden.
 Zähmt euren Muth, auf dass euch nicht ereile
 Ihr Wurf, ich warne euch in guten Stunden,
 Chorwölfe! euch wird Lykambes Tod zu Theile.*

Čudno se mi je zdelo vselej, kadar sem ta sonet čital, to, da je pesnik podčrtal začetno besedo v prvem, osmem in štirinajstem granesu, zlasti ker sta videti prvi dve podčrtani besedi (*An* in *Und*) precej malovažni. Da je v zadnjem granesu beseda *Chorwölfe* podčrtana, to se nikomur ne more zdeti tako čudno, ker je to samostalni in velepomembna beseda. In res je to že Levstika napotilo, da je pesmi, ki ima v rokopisu samo naslov »Sonett«, dal naslov »Chorwölfe«, kar sem tudi jaz sprejel. Če pa stvar natančneje preudarimo in si mislimo, da vsako podčrtavanje mora nekaj pomeniti, tedaj uganemo, da spadajo podčrtane besede v polnem obsegu v akrostihido, dočim nam je pri ostalih granesih v besedilo akrostihide vpoštrevati samo začetnice (in to tudi zložene, n. pr. *sch* v začetku petega granesa).

Potemtakem dobimo med podčrtano besedico »An« v prvem in podčrtano besedo »und« v osmem granesu iz zaporednih začetnic do sedmega granesa ime »Pauschek«. Zaporedne začetnice med podčrtano besedico »und« v osmem granesu in podčrtano besedo »Chorwölfe« v štirinajstem, to so začetnice 9. do 13. granesa (SELZI) nam ne dajo nikakršne zveze, nikakršnega pomena. Iz tega se da sklepati, da Prešeren svojega soneta glede akrostihide še ni bil opilil in dovršil. — Jaz bi sodil, da je nameraval predrugačiti še predzadnje tri verze tako, da bi bil dobil akrostiško zvezo (SEINE). Če je moje domnevanje

upravičeno, tedaj bi se imela popolna akrostihida glasiti: »An Pauschek und seine Chorwölfe«. —

To bodi v dopolnilo in potrdilo razlage na 379. str. Lj. Zvona (XVII. 1.).
L. P.

Matica hrvatska je razposlala svoj književni dar za leto 1897. Za letni donesek treh goldinarjev dobodo članovi letos te-le knjige.

1. Kučera Oton. Vrieme. Crstice iz meteorologije. Sa 113 slika i 6 karata. VIII. 352 str. vel. 8°. — Meteorologija zanima ljudi, ker je vreme zvezano z vsakdanjim življenjem posebno nekaterih stanov, n. pr. brodarjev, kmetov, v novejšem času zlasti tudi turistov i. dr. Meteorologija je v širjem smislu nauk o fiziki atmosfere, v ožjem pa nauk o uporabi občnih zakonov na vprašanje o vremenskih premenah. Resultate tega nauka tolmači pisec v poljudni odeji, zanimivo in poučno za vsakoga, tudi za nestrokovnjaka. Pisec razpravlja o vzduhu (zraku), o toplini, o tlaku topline, o vodi v zračnem oceanu, o gibanju zračnega oceana, o svetlobi v njem in končno o pogajanju vremena.

2. Vjekoslav Klaić. Bribirski knezovi od plemena Šubić do godine 1347. VIII. 176 str. 8°. — Znani zgodopisec popisuje glasovito pleme Šubićev, ki se je odlikovalo kot nositelj županske časti bribirske in potem fevdalno-kneževske časti do one dobe, ko so knezi bribirski morali ogrskemu kralju Ljudevitu I. l. 1347. odstopiti svojo trdnjavo Ostrovico in jo zameniti za grad Zrin v »Slovinski zemlji«. — Pisatelj želi podati svojim rojakom še zgodovino tega plemena od one dobe, ko so se izpremenili v Zrinske v Zrinu in pozneje v Medmurju, toda obljubiti tega ne more.

3. Pinter Robert. Njemačka književnost do smrti Goetheove. XVI. 456 str. 8°. V vvodu pravi pisatelj, ki je sestavil svoje delo na rezultatih najboljših nemških književnih povestnic, da se je trudil spisati književno zgodovino v zvezi s politično in kulturno zgodovino nemško in obče evropsko, in da je presojal estetiško vrednost pesniških del ne z izključno modernega stališča, ampak objektivno z obzirom na kulturo in estetiške nazore onega časa, v katerem so pesniška dela postala.

4. Šenoa, sabrane pripovedi. Svezak osmi. 380 str. — Ta zvezek prinaša povesti »Prosjak Luka« in »Branka«. — Šenoine povesti so tako ljubke, da bodo izvestno ugajale tudi onim čitateljem, ki dajejo sicer prednost novi struji leposlovja.

8. Turgenjev Ivan S. Izabrane pripovedi. Svezak treči. 416 str. — Ta zvezek prinaša »Lovčeve bilješke«, katere je prevedel Marko Divković. Mnogim Slovencem bode ta prevod razumljivejši od slovenskega prevoda Remčevega, katerega je izdala Matica Slovenska.

6. Fürst Ida. »Kraljević Radovan«. Tragedija. 76 str. — Snov je vzeta iz hrvaške zgodovine l. 1091. — Na pozornici sicer igra ni dosegla posebnega uspeha.

7. Osman — Aziz. Bez svrhe. Slika iz života. 204 str. 8°. Pisatelja rišeta — kakor tudi že v nekaterih drugih slikah iz življenja — mohamedovski živelj v Bosni-Hercegovini, ki mora propasti spričo ukočenosti in brezbriznosti tobožnjih izobražencev, hodž in imamov našproti zahtevam moderne kulture.

8. Novak Vjenceslav. Dvie pripovedi. 160 str. — Daroviti pisec podaja v povesti »Francuzovo razkuće« sliko iz hrvaškega Primorja, v

pazljivih čitateljev, ki bi izpodbodli g. pisatelja, da bi še večkrat posvetil svoj trud kaki drugi enako lepi, koristni, zanimivi, naš narod časteči knjigi.

A. Š.

Akrostihida pri Prešernu. Človeku se je sproti učiti, in več oči več vidi. S svojo sodbo v zadnji Zvonovi številki, češ, da je neki Prešernov sonet glede akrostihide še nedovršen, sem se bil prenagril. Pozneje, ko sem bil že svojo najdbo razglasil ter odposlal »Zvonu« dotično beležko, sem se o ti akrostihidi razgovarjal z izbornim poznavateljem Prešerna, gospodom prof. Fr. Ž., in ta me je opozoril, da je bil za Prešernovih časov v Ljubljani tudi neki kanonik z imenom Stelzich, kar je bilo seveda meni dotlej popolnoma neznano. To ime je torej poleg Pavškovega obseženo v akrostihidi; kajti kakor v 5. granesu *Sch*, tako treba tudi v 9. granesu *St* in v 14. *Ch* kot zložene soglasniške skupine všteti v akrostihido tako, da se le-ta glasi: »An Pauschek und Stelzich«. — Mene je prej motilo to, ker je v 14. granesu beseda Chörwölf' podčrtana, kakor v 1. granesu *Au* in in v 8. *Und*, da sem torej sklepal, češ, da treba tudi to besedo kakor oni dve celo všteti v akrostihido.

Za podčrt besede »Chörwölfe« pa je najti takoj drug razlog. Že v »Lj. Zv.« XVII. 379 sem bil omenil, da stoji pod sonetom zapisana beseda »Christlich«. Te beležke si takrat, ker je nekoliko preoddaljena od besede »Chörwölfe«, nisem znal prav razjasniti. Domneval sem pač na tihem, da je morda hotel Prešeren ironski namigniti, da je nekrščansko ravnanje, če nasprotnika po mišljenju osebno preganjamo. Sedaj mi je ta nota razumljivejša. — »Christlich« je zamenilo za krepki izraz »Chörwölfe«. Pesniku se je menda ta naziv zdel vendar nekoliko prerobat, in mislil je, kako bi ga ublažil, ter je zato dostavil spodaj prekreplemu besedilu zamenjalni izraz »Christlich«. Popolnoma se pa vendar ni bil še odločil za drugo inačico, ker prvotnega izraza ni izbrisal in prečrtal nego ga samo podčrtal; vsaj sta v metriškem oziru pač oba enako okorna.

Misel je torej menda ta: Krščansko vaju svarim, da me pustita pri miru; če ne, začnem vaju ožigati po Arhilohovo. Krščansko ravnanje je prej posvariti, a šele po brezuspešnosti svarila naj sledi brezobzirno preganjanje. —

Anton Stelzich, doma iz Košetic na Češkem, je bil od leta 1835. dalje v Ljubljani častni kanonik in cesarski svetnik. Prešernov dotični sonet pa spada v leto 1835. ali 1836., ko se je nadaljevala gonja proti Prešernu in Kranjski Čebelici.

L. P.

„Anton Aškerc, slovenski pjesnik“. V 1.—8. številki hrvaškega leposlovno-znanstvenega tednika »Vienca« je pod tem naslovom objavil naš rojak profesor Mijo Vamberger temeljito in duhovito pisano študijo o našem pesniku-prvaku ter na podlagi Aškerčevih »Lirskih in epskih poczij« karakterizoval pesniški značaj in njegovo duševno obzorje. Iz dolge študije naj navedemo vsaj to-le mesto:

»Aškerčeva domena je romanca — zlasti socialne snovi — in balada z živimi prizori, kjer vlada energija, bojni krik in strast. Aškec ni paysagist, marveč »slikar bojev« Vereščaginove vrste. Kakor je hotel Vereščagin s slikanjem krvi in ran zbuditi gledavcu mržnjo do vojne, te sramote človečanstva, tako hoče tudi Aškerc z bedo, neslogo in nevoljo v svojih pesmih zbuditi čitatelju mržnjo proti gnilobi in trhlosti v človeškem društvu, katere je žalibog vkljub vsi pro-